

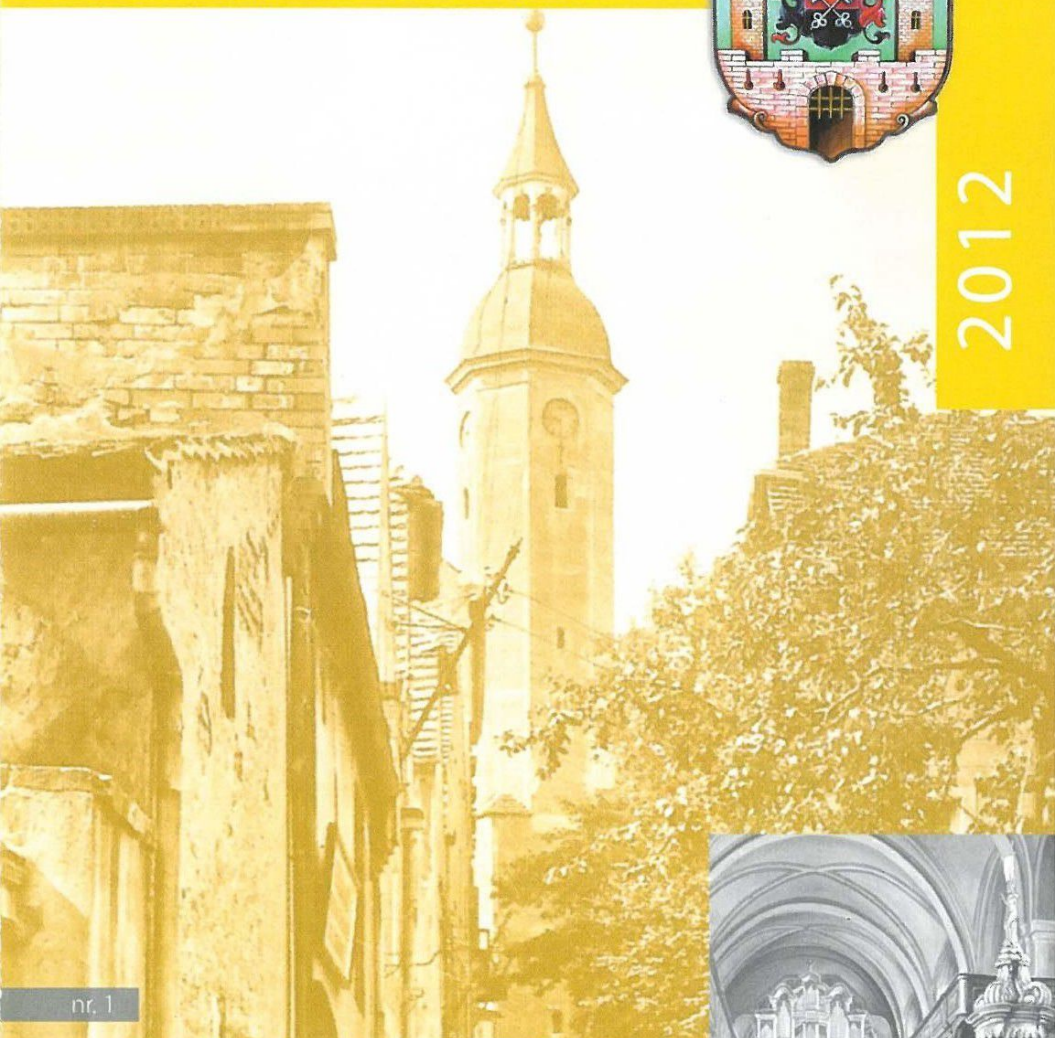
ZABYTEK NIEISTNIEJĄCY

Kościół Świętego Krzyża

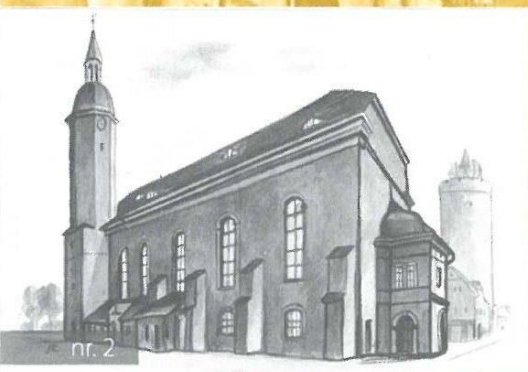
„Pozwólmy przemówić zabytkom”

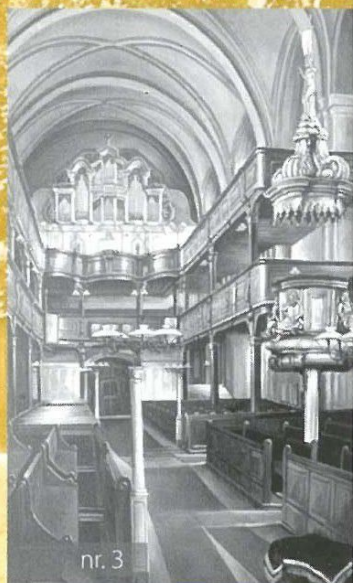
2012

nr. 1

nr. 2

nr. 3

Tekst: Łukasz Tekieła

www.luban.pl

Kościół Świętego Krzyża

Kościół Świętego Krzyża został wzniesiony w latach 1703 –1706 podczas Wielkiej Wojny Północnej. Świątynię ulokowano w miejscu dawnego kościoła klasztornego, tuż obok średniowiecznej Wieży Brackiej. Budowę sfinansowano niemalże w całości z datków mieszkańców Lubania. Fakt ten zasługuje na podziw, zważywszy na wielkie obciążenia wojenne, jakie spadły wówczas na miasto. W zachodnią ścianę kościoła wmurowano kamienny krzyż z napisem przypominającym, że jego mury postawiono w czasie zawieruchy wojennej. Warto nadmienić, że w roku 1706 plac budowy odwiedził król szwedzki Karol XII. Prace przy budowie kościoła nadzorował mistrz budowlany z Poznania, Elias Schulze. Uroczystość poświęcenia przybytku bożego miała miejsce 28 października 1706 r.

Ofiarność mieszkańców Lubania przyniosła nadzwyczaj udany efekt. Świątynia już w XVIII w. była zaliczana do najpiękniejszych budowli sakralnych w granicach górnołużyckiego margrabstwa. W dniu 14 lipca 1760 r. kościół Świętego Krzyża padł ofiarą pożaru. Szkody usuwano do roku 1769. Od tego momentu aż do roku 1945 kościół pełnił funkcję głównej ewangelickiej świątyni Lubania. 185 lat po wielkim pożarze, w marcu 1945 r., kościół ponownie spłonął. Tym razem to bezwzględna wojna poważnie nadwerżyła jego konstrukcję. Los kościoła dopełnił się w 1956 r. Wobec braku funduszy na odbudowę został rozebrany.

Die Kreuzkirche

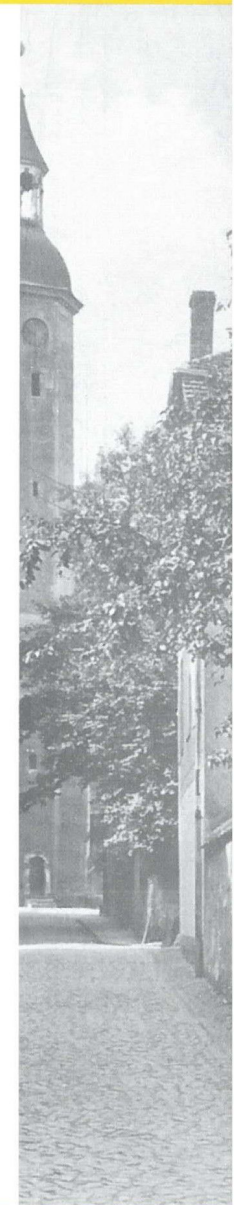
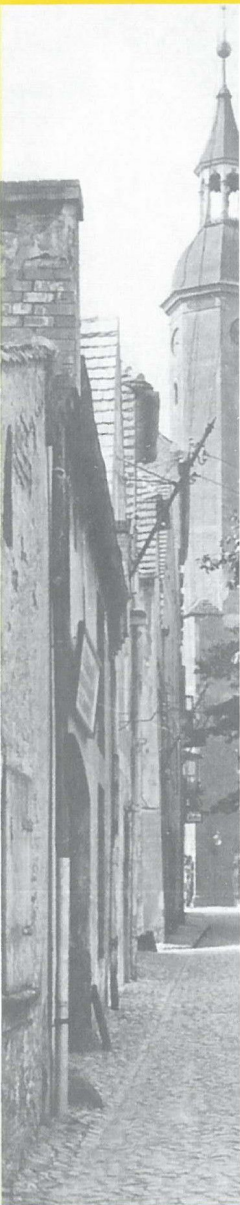
Die Kreuzkirche wurde in den Jahren 1703 bis 1706 während des Großen Nordischen Kriegs errichtet. Das Gotteshaus stand an der Stelle der ehemaligen Klosterkirche, gleich neben dem mittelalterlichen Brüderturm. Der Bau wurde fast ganz aus Spenden der Stadtbewohner finanziert. Diese Tatsache ist besonders bemerkenswert auf Grund der damaligen Kriegsbelastungen. In die Westspitzenwand wurde ein Steinkreuz mit der Inschrift über seine schwierige Bauzeit eingemauert. Es ist hinzuzufügen, dass der schwedische König Karl XII. 1706 die Baustelle besuchte. Die Bauarbeiten wurden vom Baumeister aus Poznań, Elias Schulze beaufsichtigt. Die feierliche Einweihung der neuen Kirche fand am 28. Oktober 1706 statt.

Die Opferbereitschaft der Stadtbewohner brachte ein sehr positives Ergebnis. Bereits im 18. Jahrhundert zählte das Gotteshaus zu den schönsten sakralen Gebäuden der Oberlausitz. Am 14. Juli 1760 fiel die Kreuzkirche dem Feuer zum Opfer. Die Schäden wurden bis 1769 beseitigt. Seitdem bis ins Jahre 1945 spielte die Kirche die Rolle der wichtigsten protestantischen Kirche in Lubań. 185 Jahre nach dem großen Brand, im März 1945, verbrannte die Kirche schon wieder, diesmal wegen des Kriegs. Ihr Schicksal erfüllte sich im Jahre 1956. Wegen der fehlenden Finanzmittel für den Wiederaufbau wurde die Kirche abgebrochen.

The Church of the Holy Cross

The church of the Holy Cross was erected between 1703 and 1706 during the Great Northern War. The temple was situated on the location of a former Abbey, right next to the Medieval Bracka Tower. The construction was funded nearly entirely by the citizens' donations. Considering the strains of the war, it was an admirable fact. A stone cross with an inscription reminding that it was constructed during the war was embedded in the west gable of the church. It is worth pointing out that in 1706 the construction site was visited by the king of Sweden, Charles XII. The construction works were supervised by a master builder from Poznań, Elias Schulze. The consecration of the church celebration took place on 28th October 1706.

The generosity and devotion of the citizens of Lubań was extraordinarily effective. In the 18th century, the temple was one of the most glamorous sacral buildings within the borders of Upper Lusatian margravate. On the 14th July 1760, the church of the Holy Cross succumbed to fire and it was not until 1769 that the damage was repaired. Until 1945, the church served as an Evangelist temple for the citizens of Lubań. 185 years after the great fire, in March 1945, another massive fire wreaked havoc in the church. This time, its structure got seriously damaged. The fate of the building was decided in 1956, when due lack of funding, it had to be demolished.

Kostel Svatého Kříže

Kostel Svatého Kříže byl postaven v letech 1703 -1706 během velké severní války. Chrám byl umístěn v místě bývalého klášterního kostela, hned vedle středověké Bratrské věže. Stavba byla financována téměř výhradně z darů od lubaňských obyvatel. S ohledem na velkou válečnou zátěž, která padla na město, si tato skutečnost zaslouží na velký obdiv. V západní štítové zdi kostela byl umístěn kamenný kříž s nápisem, připomínajícím, že chrám byl postaven v době války. Za zmínku stojí, že v roce 1706 staveniště kostela navštívil švédský král Karel XII. Stavební práce byly pod dohledem stavitele z Poznaně - Eliáše Schulze. Slavnost vysvěcení božního chrámu se konala 28. října 1706.

Štědrost obyvatel Lubaně přinesla velmi úspěšný efekt. Chrám již v osmnáctém století byl zařazován mezi nejkrásnější církevní stavby v celém okolí Hornolužického markrabství. Dne 14. července 1760 kostel Svatého Kříže byl obětí požáru. Škody byly odstraňovány do roku 1769. Od té doby až do roku 1945 byl hlavním evangelickým kostelem v Lubani. 185 let po velkém požáru, v březnu 1945 kostel opět vyhořel. Tentokrát to válka vážně poškodila konstrukci celé stavby. Osud kostela se naplnil v roce 1956. Z důvodu nedostatku finančních prostředků na rekonstrukci byl zbořen.

Projekt „Pozvolný přeměnic zabytcom“ wespółfinansowany przez Unię Europejską z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego i budżetu państwa przy wsparciu Euroregionu Nysa

nr. 1: Kościół Świętego Krzyża na pocz. XX w. / Kreuzkirche am Anfang des 20. Jahrhunderts

ilustracja z prywatnych zbiorów Janusza Kaliczyckiego

nr. 2: Kościół Świętego Krzyża / Kreuzkirche

obraz autorstwa Janusza Kaliczyckiego

nr. 3: Wnętrze nieistniejącego kościoła p.w. Świętego Krzyża. / Das Innere der nicht mehr vorhandenen Kreuzkirche

obraz autorstwa Janusza Kaliczyckiego

Unia Europejska. Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego. Inwestujemy w waszą przyszłość/
European Union. European Regional Development Fund for regional development. Investition in Ihre Zukunft

www.luban.pl